

Τα Οικονομικά των ΟΤΑ

1. Εφαρμογή του Συντάγματος και των Νόμων

Κατά τη διάρκεια της κρίσης οι Δήμοι ανέλαβαν να υποστηρίξουν τους χειμαζόμενους πολίτες. Με τις κοινωνικές υπηρεσίες και πρωτοβουλίες τους, συνέβαλαν στη διατήρηση της κοινωνικής συνοχής. Παράλληλα με την αύξηση των δαπανών τους, λόγω της υπερβάλλουσας ζήτησης κοινωνικών υπηρεσιών, υπέστησαν και μείωση των εσόδων τους, ιδιαίτερα των Κεντρικών Αυτοτελών Πόρων (ΚΑΠ), κατά 60% περίπου. Σημειώνεται ότι παρά τη μείωση των εσόδων και την αύξηση των δαπανών, όλη την προηγούμενη δεκαετία, η πρωτοβάθμια ΤΑ προσέφερε στον Κρατικό Προϋπολογισμό πλεονάσματα, αναδεικνύοντας την αποτελεσματικότητά της και στην οικονομική διαχείριση.

Τη στιγμή που η δημοσιονομική κατάσταση έχει ομαλοποιηθεί και η χώρα έχει ενταχθεί σε αναπτυξιακή τροχιά, ο μοναδικός φορέας της Γενικής Κυβέρνησης που παραμένει δέσμιος μνημονιακών αγκυλώσεων είναι η ΤΑ.

Οι Δήμοι δεν διεκδικούν τίποτα παραπάνω παρά μόνο την εφαρμογή του Συντάγματος και των Νόμων. Συγκεκριμένα με βάση την παρ. 5 του άρθρου 102 του Συντάγματος κάθε μεταφερόμενη αρμοδιότητα να συνοδεύεται από τους ανάλογους πόρους και την πλήρη και ανόθευτη εφαρμογή του Ν. 3852/2010 (άρθρο 259).

Τα οικονομικά των Δήμων σε αριθμούς

Α) Υλοποίηση Κρατικού Προϋπολογισμού

ΕΤΗ	2022	2023
ΕΙΣΗΓΗΤΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ Π/Υ	ΕΚΤΙΜΗΣΕΙΣ	ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ
	2.258	2.253
ΕΚΤΑΜΙΕΥΣΕΙΣ		
ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ	1.967	972
ΣΑΤΑ	194	55
ΣΥΝΟΛΟ	2.161	1.027
ΔΙΑΦΟΡΑ	-97	-1.226

Β) Εφαρμογή Ν. 3852/2010

ΚΑΠ 2021/ 2022 Εξέλιξη		
Φόροι	Ν. 3852	Κ.Π. 2023
ΦΠΑ	412	98
Φόρος Εισοδήματος	485	23
ΕΝΦΙΑ	0	-2
ΣΥΝΟΛΟ	897	119
ΔΙΑΦΟΡΑ		-778

Θα πρέπει άμεσα να καταργηθεί το άρθρο 44 του ν.5000/2022, που θεσπίζει ανώτατο πλαφόν 3,528 δις € στους Κεντρικούς Αυτοτελείς Πόρους (ΚΑΠ), ανεξάρτητα από τον Ν. 3852/2010 και την εξέλιξη των φορολογικών εσόδων (Φόρος Εισοδήματος, ΦΠΑ, ΕΝΦΙΑ), που χρηματοδοτούν το καλάθι των ΚΑΠ.

2. Νέος τρόπος κατανομής των ΚΑΠ. Υλοποίηση των δεσμεύσεων της κυβέρνησης

Στα δύο τελευταία τακτικά συνέδρια της ΚΕΔΕ συζητήθηκε διεξοδικά η αλλαγή του τρόπου κατανομής των ΚΑΠ. Το σύνολο του σώματος συμφώνησε ότι η τρέχουσα κατανομή έχει κλείσει τον κύκλο της. Τα κύρια χαρακτηριστικά της νέας πρότασης κατανομής, που ψηφίστηκε από ευρεία πλειοψηφία, είναι:

- **Ευέλικτη**
- **Αντικειμενική**
- **Διαυγής**
- Πιο **Δίκαιη**
- Περισσότερο **Συμπεριληπτική**
- **Κανένας Δήμος να μη λάβει Τακτική Επιχορήγηση μικρότερη** από αυτή που ελάμβανε
- Σε όλους τους Δήμους της χώρας η Τακτική Επιχορήγηση να χρηματοδοτεί τουλάχιστον ένα **ελάχιστο πρότυπο κόστος λειτουργίας** τους

Η πολιτική ηγεσία του Υπουργείου Εσωτερικών αναγνωρίζοντας τη σημαντικότητα της πρότασης και την αναγκαιότητα της άμεσης και αποτελεσματικής εφαρμογής της δεσμεύτηκε να την υποστηρίξει αυξάνοντας κατά 15% τους ΚΑΠ από το 2023.

Επιδιώκουμε την εφαρμογή του νέου τρόπου κατανομής των ΚΑΠ από την 1/1/2024. Με βάση την αρχή της συνέχειας της δημόσιας διοίκησης, **αναμένουμε την υλοποίηση των δεσμεύσεων της κυβέρνησης.**

3. Να μην υπάρχει Έλληνας πολίτης, που να λαμβάνει μικρότερης ποσότητας ή ποιότητας δημοτικές υπηρεσίες επειδή κατοικεί σε μικρό ΟΤΑ

Οι μικροί πληθυσμιακά Δήμοι, κυρίως νησιώτικοι και ορεινοί, αντιμετωπίζουν πολύ σημαντικό πρόβλημα στην υλοποίηση των αρμοδιοτήτων τους, λόγω του μεγέθους τους αλλά και της έλλειψης τεχνικού και επιστημονικού προσωπικού.

Προτείνουμε τη δημιουργία ενός προγράμματος συνεργασίας και υποστήριξης των μικρών Δήμων που θα αξιοποιεί οικονομίες κλίμακας, θα βελτιώνει την αποτελεσματικότητα και θα παρέχει υπηρεσίες υψηλού επιπέδου. **Το πρόγραμμα αυτό θα πρέπει να χρηματοδοτηθεί με μία αύξηση των ΚΑΠ κατά 5% ώστε να μην υπάρχει Έλληνας πολίτης, που να λαμβάνει μικρότερης ποσότητας ή ποιότητας δημοτικές υπηρεσίες με μοναδική αιτία το τόπο διαμονής ή εργασίας του.**

4. Τουριστική ανάπτυξη από τα κάτω. Υποδομές και υποστηρικτικές λειτουργίες για μία νέα ποιότητα τουριστικών υπηρεσιών.

Η τουριστική ανάπτυξη της χώρας βρίσκεται σε ένα κρίσιμο σταυροδρόμι. Απαιτούνται καλύτερης ποιότητας υποδομές και υπηρεσίες. Η ΤΑ βρίσκεται στην πρώτη γραμμή υποστήριξης της τουριστικής ανάπτυξης, που συνδέεται άρρηκτα με την τοπική ανάπτυξη. Για τους λόγους αυτούς προτείνουμε **την απόδοση του φόρου διαμονής από ξενοδοχεία και Airbnb (city tax) στους Δήμους**, όπως συμβαίνει και στην Ευρώπη, ώστε οι πόροι αυτοί να κατευθυνθούν στην τουριστική ανάπτυξη και να μην διαχυθούν σε διάφορες κρατικές δραστηριότητες μεταξύ των οποίων και η «μαύρη τρύπα» του χρέους.

5. Οι τοπικές επενδύσεις είναι περισσότερο αποτελεσματικές.

Σύμφωνα με τη διεθνή εμπειρία και βιβλιογραφία, οι τοπικές επενδύσεις, δημιουργούν μεγαλύτερα πολλαπλασιαστικά αποτελέσματα, έχουν άμεση, καλύτερη και θετική επίπτωση στην απασχόληση και χρειάζονται μικρότερο χρόνο υλοποίησης. Ο στόχος της κυβέρνησης για περιορισμό της ανεργίας μπορεί να υλοποιηθεί αποτελεσματικά με τη στήριξη στις τοπικές επενδύσεις. Για το λόγο αυτό προτείνεται:

Η κρατική επιχορήγηση για δημοτικές επενδύσεις, συντηρήσεις και επισκευές ήταν το 2009 1.107 εκατ. € και σήμερα έχει συρρικνωθεί στα 180 εκατ. €. Αποτέλεσμα αυτής της μείωσης είναι τοπικές πολεοδομικές υποδομές να απαξιώνονται. Στην προσπάθεια σύγκλισης με το Ευρωπαϊκό κεκτημένο προτείνουμε **το 30% του εθνικού σκέλους Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων να εντάσσεται στη ΣΑΤΑ.**

Θωράκιση με νέους πόρους και επιτάχυνση των διαδικασιών του τοπικού αναπτυξιακού προγράμματος «Α. Τρίτης».

Επισημαίνεται ότι τα έργα που εντάσσονται στο πρόγραμμα «Α. Τρίτης» είναι δημοτικές επενδύσεις, μεγάλου μεγέθους σε σχέση με τις λειτουργικές δαπάνες των Δήμων, με

αποτέλεσμα ο συμψηφισμός του πιστωτικού υπολοίπου του ΦΠΑ να μην καλύπτεται σε εύλογο χρονικό διάστημα. Αντίθετα, δημιουργεί ισχυρές πιέσεις στην οικονομική διαχείριση, τη ρευστότητα και την εκτέλεση των δημοτικών προϋπολογισμών.

Προτείνεται η επέκταση της απαλλαγής από τον ΦΠΑ, στο σύνολο των έργων, υπηρεσιών, προμηθειών που εντάσσονται στο τοπικό αναπτυξιακό πρόγραμμα «Α. Τρίτης»

Η συμμετοχή των Δήμων στο Ταμείο Ανάκαμψης να ενισχυθεί και να γίνει διακριτή.

Επιτρέψτε μας Κ. Υπουργέ να σας επισημάνουμε και ορισμένα οικονομικά αιτήματα που μας απασχολούν και αποτέλεσαν αποφάσεις του τελευταίου τακτικού μας συνεδρίου.

- **Τη θέσπιση ειδικού καθεστώτος ενίσχυσης για τη χρηματοδότηση των ΔΕΥΑ από τον κρατικό προϋπολογισμό, με σκοπό την κάλυψη του επιπλέον ενεργειακού κόστους ύψους περίπου 100 εκ. ευρώ που επιβαρύνει τη λειτουργία τους, με βάση τα πραγματικά στοιχεία κατανάλωσης. Οι ΔΕΥΑ εκπέμπουν SOS. Δε θα αντέξουν άλλο.**
- **Τη σταδιακή απόδοση στους Δήμους, την ΚΕΔΕ και τις ΠΕΔ, των παρακρατηθέντων πόρων από προηγούμενα έτη. Δεν θα σταματήσουμε να τα διεκδικούμε, είναι χρήματα των Δήμων και δεν τα απεμπολούμε.**
- **Την αλλαγή του υφιστάμενου νομοθετικού πλαισίου που απαλλάσσει σήμερα τους παραχωρησιούχους από την καταβολή ανταποδοτικών τελών.**
- **Την επαναφορά του ανταποδοτικού τέλους των πετρελαιοειδών, του φόρου ζύθου καθώς και την τροποποίηση του νομοθετικού πλαισίου για τα τέλη υπεδάφους.**
- **Την κάλυψη του συνολικού κόστους που προκάλεσε η πανδημία και η αλματώδης αύξηση των ενεργειακών προϊόντων**

Τι προβλέπει για τους Δήμους ο Κρατικός Προϋπολογισμός 2023

Πίνακας 3.13.: Μεταβιβάσεις από τον τακτικό προϋπολογισμό του Υπουργείου Εσωτερικών στους ΟΤΑ α' και β' βαθμού (σε εκατ. ευρώ)		
Κατηγορία	2022	2023
	Εκτιμήσεις	Προβλέψεις
A. ΟΤΑ Α' βαθμού – Δήμοι (I + II + III + IV + V)	2.258	2.253
I. ΚΑΠ Δήμων (α + β + γ)	1.965	2.084
α. Απόδοση στους Δήμους ποσοστού επί του φόρου προστιθέμενης αξίας	770	868
β. Απόδοση στους Δήμους ποσοστού επί των καθαρών συνολικών ετήσιων εισπράξεων του φόρου εισοδήματος φυσικών και νομικών προσώπων	1.093	1.116
γ. Απόδοση στους Δήμους ποσοστού επί του ΕΝΦΙΑ	102	100
II. Ειδική επιχορήγηση σε ΟΤΑ α' βαθμού	162	162
III. Λοιπές αποδόσεις σε ΟΤΑ α' βαθμού	8	5
IV. Λοιπές επιχορηγήσεις σε ΟΤΑ α' βαθμού¹	33	2
V. Επιχορήγηση για την αντιμετώπιση των συνεπειών της ενεργειακής κρίσης	90	-
B. ΟΤΑ Β' βαθμού – Περιφέρειες (I + II)	689	704
I. ΚΑΠ Περιφερειών (α+β)²	689	704
α. Απόδοση στις Περιφέρειες ποσοστού επί του φόρου προστιθέμενης αξίας	234	246
β. Απόδοση στις Περιφέρειες ποσοστού επί των καθαρών συνολικών ετήσιων εισπράξεων του φόρου εισοδήματος φυσικών και νομικών προσώπων	455	458
II. Λοιπές επιχορηγήσεις σε ΟΤΑ β' βαθμού	-	-
Γ. ΚΑΠ ΟΤΑ α' και β' βαθμού (A.I + B.I)	2.654	2.788
Δ. Σύνολο μεταβιβάσεων από τον τακτικό προϋπολογισμό του Υπ. Εσωτερικών (A + B)	2.947	2.957

Οι συνολικές μεταβιβάσεις του Τακτικού Προϋπολογισμού για τους Δήμους, ήταν το 2022, 2.258 εκ.€ και το 2023 προβλέπεται να είναι 2.253 εκ.€.

Το 2023 μεταφέρθηκαν στους ΚΑΠ οι έκτακτες επιχορηγήσεις για το ενεργειακό κόστος και οι λοιπές επιχορηγήσεις. Για του λόγου το αληθές στην εισηγητική έκθεση του Κρατικού Προϋπολογισμού 2023 αναφέρεται ότι: «*Το μεγαλύτερο μέρος της αύξησης (των ΚΑΠ) ποσού ύψους 128 εκατ. ευρώ, έναντι του 2022, οφείλεται στις συνέπειες της ενεργειακής κρίσης και στις αυξημένες πληθωριστικές πιέσεις*».

Ανεξάρτητα από τις ασκήσεις δημιουργικής λογιστικής το τελικό συμπέρασμα είναι ότι προβλέπεται οι Δήμοι το 2023 να μην λάβουν, ούτε ένα € αύξηση, από τον Τακτικό Προϋπολογισμό.

Η εφαρμογή του Ν. 3852/2010.

Η κυβέρνηση πανηγυρίζει και σωστά, για το τέλος των μνημονίων και την επικείμενη επανάκτηση της επενδυτικής βαθμίδας. Αφού τελείωσαν τα μνημόνια λογικό είναι να θεωρήσουμε ότι τελείωσαν και οι έκτακτοι μνημονιακοί νόμοι. Ξαναγυρίζουμε στην κανονικότητα και το μόνο που ζητάμε, ως Τοπική Αυτοδιοίκηση, είναι να εφαρμοστούν οι νόμοι του Κράτους.

Σύμφωνα με τις προβλέψεις του Κρατικού Προϋπολογισμού 2023, τα φορολογικά έσοδα από τον ΦΠΑ αναμένεται να αυξηθούν κατά 3.433 εκατομμύρια ευρώ, ενώ τα

φορολογικά έσοδα από τους Φόρους Εισοδήματος αναμένεται να αυξηθούν κατά 2.424 εκατομμύρια ευρώ. Η θεσμοθετημένη, από το νόμο 3852/2010, συμμετοχή της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην αύξηση των εσόδων του ΦΠΑ θα έπρεπε να ήταν 412 εκατ.€ και στο Φόρο Εισοδήματος 485 εκ.€. Αντ' αυτού στον Κρατικό Προϋπολογισμό 2023 έχουν εγγραφεί 98 εκ.€ για τον ΦΠΑ και 23 εκ.€ για τους Φόρους Εισοδήματος.

Το ερώτημα παραμένει:

Το τέλος των μνημονίων γιατί δεν ισχύει και για την ΤΑ;

Θα πρέπει άμεσα να καταργηθεί το άρθρο 44 του ν.5000/2022, που θεσπίζει ανώτατο πλαφόν 3,528 δις € στους Κεντρικούς Αυτοτελείς Πόρους (ΚΑΠ), ανεξάρτητα από τον Ν. 3852 και την εξέλιξη των φορολογικών εσόδων (Φόρος Εισοδήματος, ΦΠΑ, ΕΝΦΙΑ), που χρηματοδοτούν το καλάθι των ΚΑΠ.

Οι δημόσιες δεσμεύσεις της κυβέρνησης

Στο Τακτικό Συνέδριο της ΚΕΔΕ, 14-16 Οκτωβρίου 2021 στη Θεσσαλονίκη, ο τότε Αναπληρωτής Υπουργός Εσωτερικών ανέφερε:

«..πιστεύω ότι μπορούμε να έχουμε μια αύξηση που θα φτάνει τους ΚΑΠ συνολικά και για τους Δήμους και για τις Περιφέρειες, θα πω ένα νούμερο εδώ, κοντά στα 3,2 δισεκατομμύρια ευρώ, από 2,85 περίπου που είναι σήμερα. Μιλάμε για μια αύξηση 300 – 350 εκατομμυρίων, η οποία θα είναι διαθέσιμη από 1/1/2023, μια αύξηση που εγώ υπολογίζω ότι θα είναι της τάξης περίπου του 15%, ίσως και λίγο παραπάνω.»

Δεσμεύτηκε μάλιστα ότι οι αποκλίσεις από το Μεσοπρόθεσμο Πλαίσιο Δημοσιονομικής Στρατηγικής θα διευθετηθούν με νομοθετική παρέμβαση.

Στην Διεθνή Έκθεση Θεσσαλονίκης ο πρωθυπουργός της χώρας κ. Μητσοτάκης αναφερόμενος στην Τοπική Αυτοδιοίκηση μίλησε για αύξηση το 2023, ύψους 120 εκατομμυρίων ευρώ.

Αθήνα, 12 Ιουλίου 2023